# ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*] SECINĀJUMI, sniegti 2007. gada 11. janvārī [1]

1. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 7. pantu Asociācijas padomes 1980. gada 19. septembra Lēmumā Nr. 1/80 [2] par asociācijas nodibināšanu starp Eiropas Ekonomikas Kopienu un Turciju [3]. Šajā pantā paredzēti nosacījumi, ar kādiem Turcijas darba ņēmēja, kas likumīgi strādā vai ir likumīgi strādājis kādas dalībvalsts darba tirgū, ģimenes locekļiem ir brīva pieeja darba tirgum šajā dalībvalstī un saistībā ar to ir arī uzturēšanās tiesības šajā valstī.

2. Iesniedzējtiesa apstrīd Tiesas judikatūru par šajā normā noteikto Turcijas darba ņēmēju bērnu tiesību piemērojamību laikā, kā arī par nosacījumiem, ar kādiem var ierobežot šīs tiesības.

3. Tiesa 2005. gada 7. jūlija spriedumā lietā *Aydinli* [4] nosprieda, ka brīva pieeja darba tirgum un uzturēšanās tiesības nebeidzas, kolīdz Turcijas darba ņēmēja bērns sasniedz 21 gada vecumu un dzīvo neatkarīgi. Tā arī norādīja, ka šīs tiesības var ierobežot tikai divos gadījumos — pirmkārt, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības iemesliem un, otrkārt, ja attiecīgā persona uz ilgāku laiku un bez pamatota iemesla ir atstājusi šīs dalībvalsts teritoriju.

4. Saskaņā ar iepriekš minēto spriedumu lietā *Aydinli Verwaltungsgericht Darmstadt* [Darmštates Administratīvā tiesa] (Vācija) galvenokārt jautā, vai šī judikatūra, ciktāl tā attiecas uz bērnu, kas sasniedzis 21 gada vecumu un vairs nav vecāku apgādībā, atbilst Papildu protokola 59. pantam [5], atbilstoši kuram jomās, uz kurām attiecas šis protokols, Turcijas Republikai nevar piemērot labvēlīgāku režīmu par to, ko piemēro dalībvalstīm saskaņā ar EK līgumu.

1 — Oriģinālvaloda — franču.

2 — Asociācijas padome tika nodibināta ar nolīgumu, kuru 1963. gada 12. septembrī Ankarā parakstīja Turcijas Republika, no vienas puses, un EEK dalībvalstis un Kopiena, no otras puses. Šis nolīgums Kopienas vārdā "noslēgts, apstiprināts un ratificēts" ar Padomes 1963. gada 23. decembra Lēmumu 64/732/EEK (OV 1964, 217, 3685. lpp., turpmāk tekstā — "Asociācijas līgums").

3 — Lēmumu Nr. 1/80 iespējams atrast *Accord d'association et protocoles CEE–Turquie et autres textes de base*, Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs, Brisele, 1992.

4 — Lieta C-373/03 (Krājums, I-6181. lpp., 27. punkts).

5 — 1970. gada 23. novembrī Briselē parakstītais Papildu protokols, kas EEK vārdā tika noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1972. gada 19. decembra Regulu (EEK) Nr. 2760/72 (OV L 293, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Papildu protokols").

5. Šajos secinājumos es vispirms izskatīšu to, kādēļ, manuprāt, Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā Turcijas darba ņēmēja bērnam piešķirto tiesību piemērošanu laikā nevar noteikt, atsaucoties tikai uz Padomes Regulas (EEK) Nr. 1612/68 [6] 10. un 11. pantu, bet tā ir jānovērtē arī, ņemot vērā Līguma noteikumus par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos. Turpinājumā es izklāstīšu to, kādēļ judikatūra par Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā Turcijas darba ņēmēja bērnam piešķirto tiesību apjomu vispārējā veidā nav pretrunā Papildu protokola 59. pantam. Visbeidzot, es izskatīšu to, kādēļ pamata prāvas īpašajos apstākļos judikatūra par nosacījumiem, kādos var tikt ierobežotas no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta izrietošās tiesības, nepiešķir Turcijas pilsonim Derina [*Derin*] stāvoklī plašākas tiesības nekā Kopienas darba ņēmēja tiesības.

## I — Atbilstošās tiesību normas

6. *Verwaltungsgericht Darmstadt* uzdoto jautājumu izvērtēšanai ir jāatgādina noteikumi, kas nosaka Turcijas pilsoņu šai lietai atbilstošās tiesības Eiropas Savienībā, kā arī šo tiesību apjomu, ko ir precizējusi judikatūra.

### A — *Tiesību normas*

7. Šai lietai atbilstošās tiesību normas ir ietvertas Asociācijas līgumā, tā Papildu protokolā un Lēmumā Nr. 1/80.

#### 1) Asociācijas līgums

8. Kā tas norādīts Asociācijas līguma 2. panta 1. punktā, tā mērķis ir veicināt pušu ilgtermiņa un līdzsvarotu tirdzniecības un ekonomikas attiecību stiprināšanu starp Kopienu un Turcijas Republiku, pilnībā ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt šīs valsts ekonomikas paātrinātu attīstību un paaugstināt turku tautas nodarbinātības līmeni un dzīves apstākļus.

9. Šā mērķa īstenošanai Asociācijas līgumā ir paredzēts pakāpeniski īstenot Muitas savienību. Atbilstoši šī līguma 12. pantam līgumslēdzējas puses arī apņemas vadīties pēc

6 — 1968. gada 15. oktobra Regula par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.).

EK līguma 48.[7], 49.[8] un 50. panta[9], lai pakāpeniski īstenotu darba ņēmēju brīvu pārvietošanos starp attiecīgajām teritorijām. Puses arī nolēma novērst brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumus, vadoties arī pēc attiecīgajiem Līguma noteikumiem.

12. Saskaņā ar Asociācijas līguma preambulu un 28. pantu tā mērķis ir sekmēt Turcijas Republikas vēlāku pievienošanos Kopienai.

2) Papildu protokols

13. Papildu protokols izvirza nosacījumus, noteikumus un ritmu asociācijas pārejas periodam. Tā II sadaļā ietverti panti par personu un pakalpojumu kustību.

10. Šim nolūkam Asociācijas līgums paredz sagatavošanās posmu, lai Turcijas Republika ar Kopienas palīdzību varētu nostiprināt ekonomiku (3. pants), pārejas posmu, kura laikā ir paredzēts pakāpeniski panākt muitas savienības izveidošanu un ekonomikas politiku tuvināšanu (4. pants), un noslēguma posmu, kas balstās uz muitas savienību un ietver līgumslēdzēju pušu ekonomikas politiku pastiprinātu koordinēšanu (5. pants).

14. Tā 36. pants paredz, ka darba ņēmēju brīvu pārvietošanos starp Kopienas dalībvalstīm un Turcijas Republiku nodrošina pakāpeniski saskaņā ar Asociācijas līguma 12. punktā izklāstītajiem principiem laika posmā starp divpadsmitā un divdesmit otrā gada beigām pēc minētā līguma stāšanās spēkā; asociācijas padome lemj par šajā nolūkā vajadzīgajiem noteikumiem.

11. Šo mērķu īstenošanai nepieciešamos pasākumus pieņem Asociācijas padome, kuras sastāvā, no vienas puses, ietilpst dalībvalstu valdību un Eiropas Kopienas Komisijas pārstāvji un, no otras puses — Turcijas valdības pārstāvji. Tādējādi Asociācijas padome tai piešķirtās kompetences ietvaros var pieņemt lēmumus, kas ir saistoši līgumslēdzējām pusēm.

15. Tā 59. pantā noteikts, ka:

"Jomās, uz ko attiecas šis protokols, Turcijai nepiemēro labvēlīgāku režīmu kā to, ko dalībvalstis piešķir viena otrai saskaņā ar Kopienas dibināšanas līgumu."

7 — Jaunajā redakcijā pēc grozījumiem EKL 39. pants.
8 — Jaunajā redakcijā pēc grozījumiem EKL 40. pants.
9 — Jaunajā redakcijā EKL 41. pants.

3) Lēmums Nr. 1/80

uzņemošās dalībvalsts likumīgajā darba tirgū. Tādējādi 6. pantā noteikts:

16. Lēmuma Nr. 1/80 mērķis saskaņā ar tā trešo apsvērumu ir uzlabot darba ņēmēju un viņu ģimenes locekļu tiesisko stāvokli sociālajā jomā salīdzinājumā ar režīmu, kas iedibināts ar Asociācijas padomes 1976. gada 20. decembra Lēmumu Nr. 2/76.

"1. Ievērojot 7. panta noteikumus par ģimenes locekļu brīvu pieeju darba tirgum, darba ņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis un kurš ir likumīgi nodarbināts dalībvalsts darba tirgū:

17. Lēmums Nr. 2/76 bija pirmais posms Asociācijas līguma 12. panta un Papildu Protokola 36. panta īstenošanā. Tas paredzēja darba ņēmējiem pakāpenisku pieeju darba tirgum uzņemošajā valstī, kā arī tiesības darba ņēmēju bērniem iestāties vispārējās izglītības skolā šajā valstī [10].

— pēc viena likumīgi nostrādāta darba gada ir tiesības šajā dalībvalstī pagarināt savu darba atļauju pie tā paša darba devēja, ja tam ir brīva darba vieta;

18. Lēmuma Nr. 1/80 6. pantā tiek noteiktas Turcijas darba ņēmēja tiesības uzņemošajā valstī un tā 7. pantā — šī darba ņēmēja ģimenes locekļu tiesības šajā valstī.

— pēc trīs likumīgi nostrādātiem darba gadiem un ievērojot prioritāti, kas piešķirama Kopienas dalībvalstu darba ņēmējiem, ir tiesības šajā dalībvalstī pieņemt darba piedāvājumu tādam pašam darbam pie darba devēja pēc paša izvēles, ja šis piedāvājums izteikts normālos apstākļos un reģistrēts šīs dalībvalsts nodarbinātības dienestos;

19. Lēmuma Nr. 1/80 6. pantā paredzētajām tiesībām ir pakāpenisks raksturs, ņemot vērā laika posmu, kurā darba ņēmējs ir iesaistījies

— pēc četriem likumīgi nostrādātiem darba gadiem šajā dalībvalstī ir brīva pieeja jebkuram atalgotam darbam pēc paša izvēles.

10 — Lēmuma Nr. 2/76 2. un 3. pants.

2. Ikgadējais atvaļinājums un dzemdību atvaļinājums, darba nespēja vai īss slimības periods tiek pielīdzināti likumīgai nodarbinātībai. Bezdarba periodi, kas nav tīši un ko paredzētajā kārtībā konstatējušas kompetentās iestādes, un darba kavējumi ilgstošas slimības dēļ, kas netiek ieskaitīti likumīgas nodarbinātības laikposmā, neskar tiesības, kas iegūtas iepriekšējā nodarbinātības perioda laikā.

[..]"

20. Lēmuma Nr. 1/80 7. pants īpaši nošķir, no vienas puses, Turcijas darba ņēmēja ģimenes locekļus, kuriem bija atļauja pievienoties šim darba ņēmējam uzņemošajā dalībvalstī un kas tajā uzturējās zināmu laika posmu, un, no otras puses, šī darba ņēmēja bērnus, kas attiecīgajā dalībvalstī ir ieguvuši arodizglītību. Šajā 7. pantā ir noteikts:

"Dalībvalstī likumīgi nodarbināta darba ņēmēja, kas ir Turcijas pilsonis, ģimenes locekļiem, kuri saņēmuši atļauju viņam pievienoties:

— ir tiesības, ar nosacījumu, ka darba ņēmējiem no Kopienas dalībvalstīm tiek dota priekšroka, pieņemt jebkuru darba piedāvājumu, ja vien tie šajā valstī likumīgi ir nodzīvojuši vismaz trīs gadus;

— ir brīva pieeja jebkuram atalgotam darbam pēc to izvēles, ja vien tie šajā valstī likumīgi ir nodzīvojuši vismaz piecus gadus.

Darba ņēmēja, kas ir Turcijas pilsonis, bērni, kuri uzņēmējā valstī ieguvuši arodizglītību, neatkarīgi no viņu uzturēšanās ilguma šajā dalībvalstī, ar noteikumu, ka viens no vecākiem šajā dalībvalstī ir likumīgi nostrādājis vismaz trīs gadus, var pieņemt jebkuru darba piedāvājumu."

21. Lēmuma Nr. 1/80 14. pantā ir noteikti ierobežojumi, kādus var paredzēt šo tiesību izmantošanai. Tā 1. punkts paredz:

"Šīs sadaļas noteikumi ir piemērojami, ievērojot ierobežojumus, kas pamatoti ar sabiedriskās kārtības, sabiedrības drošības un veselības aizsardzības apsvērumiem."

22. Līdz šai dienai Asociācijas padome nav pieņēmusi nevienu pasākumu, kura mērķis būtu pakāpeniski novērst brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumus.

B — *Judikatūra*

23. Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā paredzēto Turcijas darba ņēmēja ģimenes locekļu tiesību piemērojamības sakarā tika pasludināti vairāki spriedumi, no kuriem šai lietai atbilstošākos spriedumus varētu rezumēt šādi:

24. Vispirms nav šaubu, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajai un otrajai daļai, tāpat kā 6. panta 1. punktam, dalībvalstīs ir tieša iedarbība. Turcijas pilsoņi, kas atbilst šajā normā izvirzītajiem priekšnosacījumiem, var tieši atsaukties uz tiesībām, kuras šī norma tiem piešķir [11].

25. No šīs judikatūras vēl izriet tas, ka tiesībām uz pieeju darba tirgum, kas paredzētas Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā un otrajā daļā, ir divi aspekti.

26. No vienas puses, šīs tiesības ir pakļautas dažādiem nosacījumiem.

27. Pirmkārt, personai ir jābūt Turcijas darba ņēmēja "ģimenes loceklim". Šis jēdziens ir jāinterpretē, atsaucoties uz šā paša jēdziena interpretāciju saistībā ar Kopienas dalībvalstu pilsoņiem — darba ņēmējiem, kas ietverta Regulas Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā 10. panta 1. punktā [12].

28. Otrkārt, tiesības uz pieeju darba tirgum, kas paredzētas Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā, ir pakļautas nosacījumam, ka Turcijas darba ņēmēja ģimenes locekļi kopīgi ar šo darba ņēmēju attiecīgajā valstī ir nodzīvojuši vismaz trīs gadus. Šī nosacījuma par kopīgu dzīves vietu mērķis ir dot iespēju īstenot minētā darba ņēmēja ģimenes apvienošanu uzņemošajā dalībvalstī.

11 — Attiecībā uz Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punktu skat. 1990. gada 20. septembra spriedumu lietā C-192/89 *Sevince* (*Recueil*, I-3461. lpp., 26. punkts) un 2002. gada 19. novembra spriedumu lietā C-188/00 *Kurz* (*Recueil*, I-10691. lpp., 26. punkts), attiecībā uz šī lēmuma 7. panta pirmo daļu skat. 1997. gada 17. aprīļa spriedumu lietā C-351/95 *Kadiman* (*Recueil*, I-2133. lpp., 28. punkts), kā arī 2000. gada 22. jūnija spriedumu lietā C-65/98 *Eyüp* (*Recueil*, I-4747. lpp., 25. punkts) un attiecībā uz šī lēmuma 7. panta otro daļu skat. 1994. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-355/93 *Eroglu* (*Recueil*, I-5113. lpp., 17. punkts) un 2006. gada 16. februāra spriedumu lietā C-502/04 *Torun* (Krājums, I-1563. lpp., 19. punkts). Lēmums Nr. 1/80, tāpat kā Lēmums Nr. 2/76, netika publicēts *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī*. Tiesa nosprieda, ka, lai arī šāda nepublicēšana var būt šķērslis tam, ka šos pienākumus uzliek privātpersonai, tomēr tā nevar liegt šai personai iespēju valsts iestādēs atsaukties uz tiesībām, ko šie lēmumi tai piešķir (iepriekš minētais spriedums lietā *Sevince*, 24. punkts).

12 — 2004. gada 30. septembra spriedums lietā C-275/02 *Ayaz* (Krājums, I-8765. lpp., 45. punkts).

29. Tāpat tiesības uz pieeju darba tirgum, kuras Turcijas darba ņēmēja bērnam paredz Lēmuma Nr. 1/80 7. panta otrā daļa, ir pakļautas priekšnosacījumam, ka šis darba ņēmējs ir likumīgi nostrādājis uzņemošajā dalībvalstī trīs gadus un viņa bērns šajā valstī ir ieguvis arodizglītību.

30. No otras puses, kolīdz ir izpildīti šie nosacījumi, Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā un otrā daļa piešķir Turcijas darba ņēmēja ģimenes locekļiem neatkarīgas tiesības uz pieeju uzņemošās dalībvalsts darba tirgum, kas ir vērstas uz to, lai ļautu nostiprināt to stāvokli šajā valstī [13], un kas ir neatkarīgas no šo nosacījumu uzturēšanas spēkā.

31. Tādējādi Tiesa jau ir spriedusi, ka šajā normā paredzētās tiesības pieņemt jebkuru darba piedāvājumu uzņemošajā dalībvalstī netiek zaudētas, ja Turcijas darba ņēmējs, saistībā ar kuru radās šīs tiesības, vairs nepieder šīs valsts likumīgajam darba tirgum [14]. Šīs tiesības pastāv arī pēc tam, kad šis darba ņēmējs ir atgriezies savā izcelsmes valstī. Tā rezultātā šo normu nepiemēro tikai šāda darba ņēmēja nepilngadīgiem bērniem vai pilngadīgiem bērniem, kas vēl ir tā apgādībā. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā un otrā daļa ir piemērojama arī šī darba ņēmēja pilngadīgiem bērniem, kas dzīvo neatkarīgi [15].

32. Turklāt tiesības, ko šī norma piešķir attiecībā uz pieeju uzņemošās dalībvalsts darba tirgum, paredz atbilstošas uzturēšanās tiesības [16]. Tiesa pastāvīgi ir spriedusi, ka neesot uzturēšanās tiesībām, šīm tiesībām uz pieeju darba tirgum tiktu atņemta jebkāda lietderīgā iedarbība [17]. No tā izriet, ka, ja Turcijas darba ņēmēja ģimenes loceklis ir izpildījis priekšnosacījumus, kas Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā un otrajā daļā ir izvirzīti tam, lai tas varētu pieņemt jebkuru darba piedāvājumu uzņemošajā dalībvalstī, šīs valsts iestādes vairs nevar pieņemt pasākumus attiecībā uz ieinteresētās personas uzturēšanās tiesībām, kas varētu ierobežot tiesības, kuras tam tieši piešķir Kopienu tiesību sistēma.

33. Visbeidzot, judikatūra precizēja to, ar kādiem nosacījumiem šīs tiesības varētu ierobežot. Pirmkārt, tās var ierobežot tad, ja

13 — Turpat, 41. punkts un tajā minētā judikatūra.

14 — Attiecībā uz Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmo daļu skat. 2000. gada 16. marta spriedumu lietā C-329/97 *Ergat* (*Recueil*, I-1487. lpp., 40. punkts), 2004. gada 11. novembra spriedumu lietā C-467/02 *Cetinkaya* (Krājums, I-10895. lpp., 31. punkts) un iepriekš minēto spriedumu lietā *Aydinli*, 25. un 26. punkts. Attiecībā uz minētā lēmuma 7. panta otro daļu skat. 1998. gada 19. novembra spriedumu lietā C-210/97 *Akman* (*Recueil*, I-7519. lpp., 44. punkts).

15 — Iepriekš minētie spriedumi lietās *Ergat*, 27. punkts, un *Torun*, 27. un 28. punkts.

16 — Attiecībā uz Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmo daļu skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Cetinkaya*, 31. punkts; attiecībā uz minētā lēmuma 7. panta otro daļu skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Torun*, 20. punkts un tajā minētā judikatūra. Attiecībā uz šī lēmuma 6. pantu skat. arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Kurz*, 27. punkts.

17 — Turpat.

ieinteresētā persona pamet attiecīgās dalībvalsts teritoriju uz ilgāku laika periodu un bez pamatota iemesla [18]. Tādā gadījumā ieinteresētā persona principā zaudē juridisko statusu, kuru tā bija ieguvusi atbilstoši Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajai un otrajai daļai, jo šī persona pati pārrāva saites, kas to saistīja ar šo dalībvalsti.

34. Otrkārt, tās var ierobežot, piemērojot Lēmuma Nr. 1/80 14. pantu, ja ieinteresētā persona rada patiesu un nopietnu apdraudējumu sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai vai veselībai [19]. Šajos noteikumos paredzētā izņēmuma piemērojamība ir jāinterpretē tāpat kā izņēmums, kas paredzēts EKL 39. panta 3. punktā attiecībā uz Kopienu darba ņēmējiem un kas ir formulēts gandrīz identiski šai normai. No tā izriet, ka pasākumi, kas pieņemti, atsaucoties uz sabiedrisko kārtību vai sabiedrības drošību, ir jāpamato ar ieinteresētās personas rīcību, kas rada patiesu apdraudējumu sabiedrībai [20].

35. Tika norādīts, ka šiem abiem priekšnosacījumiem, kuru rezultātā ieinteresētā persona var zaudēt tiesības, kas tai izriet no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās un otrās daļas, ir ierobežota iedarbība. Šāda nostāja tika pieņemta iepriekš minētajā spriedumā lietā *Ergat* [21]. Un tā īpaši tika akcentēta iepriekš minētajos spriedumos lietās *Cetinkaya*, *Aydinli* un *Torun*, kuros tika izvirzīts jautājums par to, vai ieinteresētā persona pēc krimināls oda piespriešanas zaudē tiesības, ko tā ir ieguvusi atbilstoši minētā lēmuma 7. panta pirmajai un otrajai daļai.

36. Tādējādi, iepriekš minētajā spriedumā lietā *Cetinkaya* Tiesa noraidīja Vācijas valdības viedokli, saskaņā ar kuru šīs tiesības uz pieeju darba tirgum un uzturēšanās tiesības varētu zaudēt pēc notiesāšanas ar brīvības atņemšanu un tam sekojoša ārstniecības kursa tādēļ, ka apcietinājuma laikā un vēlāk apmeklējot ārstniecības kursu, ieinteresētā persona nepiederēja uzņemošās dalībvalsts darba tirgum.

37. Tiesa nosprieda, ka šādā gadījumā ieinteresētā persona, ja tā nav pametusi attiecīgās dalībvalsts teritoriju uz ilgāku laika periodu un bez pamatota iemesla, var zaudēt tiesības, kas tai izriet no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas, tikai piemērojot šī lēmuma 14. pantu [22].

38. Šo abu iepriekš minēto priekšnosacījumu ierobežojošo raksturu arī apstiprināja iepriekš minētais spriedums lietā *Aydinli*, uz kuru īpaši atsaucas iesniedzējtiesa.

18 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Ergat*, 48. punkts un tajā minētā judikatūra.

19 — Turpat, 46. punkts.

20 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Cetinkaya*, 43. un 44. punkts.

21 — 46.–49. punkts.

22 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Cetinkaya*, 38. punkts.

39. Aidinli [*Aydinli*] ir Turcijas pilsonis, kuram piecpadsmit gadu vecumā tika atļauts pievienoties saviem vecākiem Vācijā. Viņš šajā dalībvalstī ieguva arodizglītību un piecus gadus tur strādāja algotu darbu pie viena un tā paša darba devēja. Viņam bija beztermiņa uzturēšanās atļauja šajā dalībvalstī.

40. Sakarā ar narkotisko vielu pretlikumīgu tirdzniecību lielos apmēros ieinteresēto aizturēja, ievietoja iepriekšējā apcietinājumā un notiesāja ar brīvības atņemšanas sodu uz trīs gadiem, ieskaitot šajā laikposmā arī iepriekšējā apcietinājuma periodu.

41. Pēc tam, kad viņš jau bija izcietis daļu soda, tika nolemts atlikt soda izciešanu, lai viņš varētu iziet ilgtermiņa dezintoksikācijas kursu, kuru viņš veiksmīgi pabeidza. Šajā kursā pavadītais laikposms tika ieskaitīts piespriestā soda termiņā, un viņu nosacīti atbrīvoja no atlikušās soda daļas izciešanas. Kopš ārstēšanās kursa beigām Aidinli strādāja pie sava tēva Vācijā.

42. Vācijas iestādes izdeva rīkojumu par šīs personas tūlītēju izraidīšanu, kas atbilst valsts tiesībām, saskaņā ar kurām ārvalstnieks, attiecībā uz kuru sakarā ar likuma par narkotiskajām vielām pārkāpumu ir pieņemts galīgais nolēmums, piespriežot brīvības atņemšanas sodu vismaz uz trīs gadiem bez iespējas izciest sodu nosacīti, ir obligāti izraidāms.

43. Attiecīgā iesniedzējtiesa, kurā Aidinli pārsūdzēja šo lēmumu par izraidīšanu, uzdeva vairākus prejudiciālus jautājumus, lai noskaidrotu, vai šī izraidīšana ir saderīga ar Lēmumu Nr. 1/80.

44. Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Aydinli* Tiesa vispirms precizēja, ka, kaut gan šī persona piecus gadus ir strādājusi uzņēmošajā dalībvalstī pie viena un tā paša darba devēja, tās situācija ir jāizvērtē saistībā ar Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmo daļu, kas ir *lex specialis* attiecībā uz Turcijas darba ņēmēja ģimenes locekļiem.

45. Tiesa apstiprināja, ka tiesības uz pieeju darba tirgum un uzturēšanās tiesības, kuras piešķir šī norma, neietekmē tas, ka strīda rašanās brīdī attiecīgā persona ir sasniegusi pilngadību un vairs nedzīvo kopā ar savu ģimeni, bet attiecīgajā dalībvalstī dzīvo neatkarīgi no minētā darba ņēmēja [23].

23 — 22. punkts un tajā minētā judikatūra.

46. Tā arī apstiprināja to, ka attiecīgās uzņemošās dalībvalsts iestādes šīs tiesības var ierobežot tikai divos gadījumos, proti, kolīdz Turcijas viesstrādnieka klātbūtne attiecīgajā dalībvalstī vai nu rada patiesu un nopietnu apdraudējumu sabiedriskajai kārtībai, valsts drošībai vai sabiedrības veselībai, vai arī attiecīgā persona uz ilgāku laiku un bez pamatota iemesla ir atstājusi šīs dalībvalsts teritoriju [24].

47. No tā Tiesa secināja, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā daļa liedz ierobežot tiesības, kas saskaņā ar šo noteikumu ir Turcijas pilsonim Aidinli līdzīgā situācijā, ja sakarā ar notiesāšanu ar brīvības atņemšanas sodu pat uz vairākiem gadiem, sākotnēji bez iespējas to izciest nosacīti, kam sekoja ilgtermiņa dezintoksikācijas kurss, minētais pilsonis ilgāku laika posmu nav piederējis darba tirgum.

48. Šajā sakarā tā norādīja, ka minētā lēmuma 7. panta pirmās daļas pirmais un otrais ievilkums piešķir Turcijas darba ņēmēja ģimenes locekļiem tiesības uz darbu, bet neuzliek tiem nekādu pienākumu strādāt algotu darbu, kā tas paredzēts minētā lēmuma 6. panta 1. punktā [25].

24 — 27. punkts un tajā minētā judikatūra.

25 — 29. punkts.

49. Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Torun* Tiesa nosprieda, ka judikatūra, saskaņā ar kuru gadījumā, ja tiek piespriests kriminālsods, tiesības uz pieeju darba tirgum un uzturēšanās tiesības, kas paredzētas Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā, var ierobežot tikai divos iepriekš minētajos veidos, ir arī piemērojama Turcijas darba ņēmēja bērnu situācijai, uz kuriem ir attiecināma šī lēmuma 7. panta otrā daļa [26].

50. Nevienā no iepriekš minētajiem spriedumiem nebija tiešas atsauces uz Papildu protokola 59. pantu.

## II — Fakti un process pamata prāvā

51. Strīds pamata prāvā, kura rezultātā iesniedzējtiesa apstrīd iepriekš izklāstīto judikatūru attiecībā uz Papildu protokola 59. pantā paredzētajiem ierobežojumiem, ir šāds.

26 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Torun*, 24.–26. punkts. Toruns [*Torun*] ir Turcijas pilsonis, kas dzimis Vācijā, Turcijas darba ņēmēja, kurš ir nostrādājis vairāk kā trīs gadus šajā dalībvalstī, dēls; ir ieguvis mehāniķa izglītību šajā valstī un tika notiesāts ar brīvības atņemšanu uz trim gadiem un trim mēnešiem par bruņotu laupīšanu un nelikumīgu narkotisko vielu iegādi.

52. Derins [*Derin*] ir Turcijas pilsonis, dzimis 1973. gada 30. septembrī. 1982. gadā viņš pievienojās saviem vecākiem Vācijā, kur viņi strādāja algotu darbu — viņa tēvs no 1980. gada līdz 1986. gadam un māte no 1971. gada līdz 1995. gadam.

53. Derins ieguva izglītību Vācijā. Vispirms viņš no 1982. gada līdz 1988. gadam mācījās pamatskolā, vēlāk — no 1988. gada augusta līdz 1990. gada jūlijam — profesionālās izglītības skolā. Viņš pabeidza savu izglītību 1991. gadā iegūstot "mittlere Reife" (vidusskolas izglītības diploms vidēji zemākā līmenī). 2001. gada septembrī viņš uzsāka jaunas mācības, lai pārtaptu par profesionālu šoferi, kas pārvadā preces un personas.

54. Laika posmā no 1991. gada līdz 2005. gadam viņš strādāja vairākās darba vietās par algotu darbinieku pie dažādiem darba devējiem vai arī kā pašnodarbināta persona. Vidēji viņš vienmēr pie viena un tā paša darba devēja nostrādāja mazāk par gadu. 2005. gada janvārī viņu no jauna pieņēma darbā kā algotu darbinieku.

55. 1990. gadā viņam tika piešķirta bezterminā uzturēšanās atļauja Vācijā. 1994. gada rudenī viņš atstāja vecāku dzīves vietu un dzīvoja savā personīgajā dzīves vietā. 2002. gada februārī viņam pievienojās sieva, kas arī bija Turcijas pilsone.

56. Derins izdarīja vairākus noziedzīgus nodarījumus. 1994. gadā, 1996. gadā, 1998. gadā, kā arī 2002. gada februārī un augustā viņam piesprieda naudas sodus, kas atbilst noteiktam skaitam dienas izpeļņu. 2002. gada 13. decembrī viņš tika notiesāts ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 8 mēnešiem un 2 nedēļām par profesionālu darbību organizētās noziedzības grupā, ar ko nelegāli ieveda ārvalstniekus.

57. 2003. gada 24. novembrī Derinam tika piespriesta izraidīšana uz nenoteiktu laiku. 2004. gada 15. septembra lēmumā *Regierungspräsidium Darmstadt* noraidīja viņa sūdzību par šo lēmumu. 2004. gada 5. oktobrī viņš *Verwaltungsgericht Darmstadt* pārsūdzēja šo noraidošo lēmumu.

58. Šī tiesa nolēma apturēt lietas izskatīšanu un 2005. gada 17. augusta lēmumā iesniedza Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas Tiesas kancelejā tika saņemts 2005. gada 26. augustā.

## III — Prejudiciālie jautājumi

59. 2005. gada 17. augusta lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu *Verwaltungsgericht Darmstadt* konstatēja, ka strīdī-

gais lēmums par izraidīšanu tika pieņemts atbilstoši valsts tiesību aktiem. Tomēr tā vēlas noskaidrot, vai šis lēmums atbilst Lēmuma Nr. 1/8Â0 noteikumiem.

60. Tā norāda, ka Derins, kurš atbilst Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas nosacījumiem, nevarēja zaudēt tiesības, ko tam paredz šī norma, pamatojoties uz vienu no abiem judikatūrā noteiktajiem iemesliem. Šajā sakarā tā norāda, ka ieinteresētā persona nav uz ilgāku laiku un bez pamatota iemesla atstājusi Vācijas teritoriju. Turklāt tā norāda, ka Derins nerada patiesu un nopietnu apdraudējumu sabiedriskajai kārtībai Lēmuma Nr. 1/80 14. panta izpratnē. Tā tomēr vēlas noskaidrot, vai šie priekšnosacījumi ir izsmeļoši.

61. Ņemot vērā šos apsvērumus, *Verwaltungsgericht Darmstadt* 2005. gada 17. augusta lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu, pirmkārt, jautā, vai Turcijas pilsonis, kurš ir pārcēlies pie saviem vecākiem Vācijā, zaudē uzturēšanās tiesības, kuras viņam paredz Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā daļa, pēc tam, kad ir sasniedzis 21 gada vecumu un vairs nedzīvo kopā ar vecākiem, un nesaņem no viņiem uzturu, arī citos gadījumos, nekā tie, kas paredzēti šī lēmuma 14. pantā, un ja viņš uz ilgāku laiku un bez pamatota iemesla ir atstājis uzņemošo dalībvalsti.

62. Otrkārt, ja uz 1. jautājumu ir atbildēts apstiprinoši, tā uzdeva šādu jautājumu:

"Vai šim Turcijas pilsonim, neskatoties uz tiesiskā statusa zaudēšanu atbilstoši [Lēmuma Nr. 1/80] 7. panta [pirmās daļas] [otrajam] ievilkumam, saglabājas īpaša aizsardzība saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/80 14. pantu, ja viņš, vairs nedzīvojot kopā ar vecākiem, ir bijis nepārtraukti nodarbināts kā darba ņēmējs, šādā statusā neiegūstot Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punktā minētās tiesības, un vairākus gadus strādājis tikai kā pašnodarbināta persona?"

63. 2005. gada 21. septembrī *Verwaltungsgericht Darmstadt* pēc iepazīšanās ar iepriekš minēto spriedumu lietā *Aydinli*, aizstāja savu pirmo prejudiciālo jautājumu ar šādu jautājumu:

"Vai atbilst [Papildu protokola] 59. pantam tas, ka Turcijas pilsonis, kurš ģimenes apvienošanās ceļā kā bērns ir pārcēlies pie saviem vecākiem Vācijas Federatīvajā Republikā, nezaudē savas uzturēšanās tiesības, kas izriet no 7. panta [pirmās daļas] [otrā] ievilkuma Lēmumā Nr. 1/80 noteiktajām tiesībām pieteikties darbā arī tad, ja viņš pēc 21 gada vecuma sasniegšanas vairs nedzīvo kopā ar vecākiem un nesaņem no

viņiem uzturu, citos gadījumos, nekā tie, kas paredzēti Lēmuma Nr. 1/80 14. pantā, un ja viņš atstājis uzņemošo dalībvalsti bez pamatota iemesla un uz ilgāku laiku?"

64. Tā arī lūdza Tiesai nepieciešamības gadījumā atbildēt uz otro prejudiciālo jautājumu, kuru tā uzdeva 2005. gada 17. augusta lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu.

65. 2005. gada 21. septembra rīkojumā par labojumiem iesniedzējtiesa norāda, ka tā šādu iemeslu dēļ vēlas noskaidrot iepriekš minētajā spriedumā *Aydinli* apstiprinātās judikatūras atbilstību Papildu protokola 59. pantam.

66. Saskaņā ar šīs tiesas viedokli Papildu protokola 59. pants paredz, ka Turcijas darba ņēmējiem atbilstoši Lēmumam Nr. 1/80 nav plašākas tiesības par tām, kuras Līgums piešķir Kopienas pilsoņiem. Taču piekrist tam, ka uzturēšanās tiesības uzņemošajā dalībvalstī atbilstoši Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajai daļai var zaudēt tikai divu iemeslu dēļ, kas norādīti iepriekš minētajā spriedumā lietā *Aydinli*, nozīmētu, ka Turcijas pilsoņa ģimenes locekļiem tiek piešķirts labvēlīgāks režīms nekā tas, ko Līgums paredz Kopienu darba ņēmēja ģimenes locekļiem.

67. Šajā sakarā *Verwaltungsgericht Darmstadt* atgādina, ka, piemērojot Regulas Nr. 1612/68 10. pantu, Kopienas darba ņēmēja bērnu tiesības apmesties kopā ar viņu ir ierobežotas laikā [27]. Tādējādi atzīt, ka Derins var atsaukties uz tiesībām, kas paredzētas Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā, kaut gan viņam ir 31 gads un viņš vairs nedzīvo kopā ar saviem vecākiem, un nav viņu apgādībā, nozīmētu, ka viņam tiek piešķirtas plašākas tiesības nekā Kopienas pilsoņa bērnam, kurš ir šādā pašā situācijā.

68. Saskaņā ar *Verwaltungsgericht Darmstadt* viedokli, novērtējot Lēmuma Nr. 1/80 7. panta piemērojamību, nav jāņem vērā fakts, ka Kopienas pilsoņa bērniem ir tiesības uzturēties uzņemošās dalībvalsts teritorijā saskaņā ar Līguma noteikumiem par personu brīvu pārvietošanos un citām no tā izrietošajām tiesībām. Šīs abas situācijas būtu jāsalīdzina tikai saistībā ar tiesībām, kādas tiek piešķirtas "ģimenes locekļiem".

27 — Atgādināšu, ka Regulas Nr. 1612/68 10. pantā paredzēts:
"1. Ja darba ņēmējs, kas ir vienas dalībvalsts pilsonis, strādā algotu darbu citā dalībvalstī, kopā ar viņu drīkst apmesties:
a) šā darba ņēmēja laulātais un viņu bērni, kas ir jaunāki par 21 gadu vai arī atrodas viņa apgādībā;
b) darba ņēmēja un viņa laulātā apgādībā esošie augšupējie radinieki.
2. Dalībvalstis atbalsta tādu ģimenes locekļu uzņemšanu, kas neatbilst 1. punktam, ja viņi atrodas iepriekšminētā darba ņēmēja apgādībā vai arī dzīvoja kopā ar šo darba ņēmēju valstī, no kuras tas ieradās.
3. Saskaņā ar 1. un 2. punktu darba ņēmējam jābūt mājoklim, kas ir līdzvērtīgs normālam attiecīgās valsts darba ņēmēja mājoklim tajā reģionā, kur viņš strādā algotu darbu; šī norma nedrīkst radīt diskrimināciju starp vietējiem darba ņēmējiem un darba ņēmējiem no citām dalībvalstīm."

## IV — Vērtējums

### A — *Ievada apsvērumi*

69. Itālijas un Apvienotās Karalistes valdības vēlas noskaidrot, vai Derina situācija, kā to norāda iesniedzējtiesa, atbilst Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajai daļai vai arī šī panta otrajai daļai.

70. Derina situāciju patiešām var uzskatīt par Turcijas pilsoņa situāciju, kuram, kā no Turcijas emigrējošo darba ņēmēju, kuri likumīgi piederēja uzņemošās dalībvalsts darba tirgum, bērnam, bija tiesības pievienoties vecākiem šīs valsts teritorijā, pamatojoties uz ģimenes apvienošanu. Netiek arī apstrīdēts tas, ka ieinteresētā persona šajā valstī kopā ar saviem vecākiem likumīgi nodzīvoja vismaz piecus gadus.

71. Tātad Derins izpilda visus priekšnosacījumus, kas izvirzīti tam, lai iegūtu Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas otrajā ievilkumā paredzētās tiesības uz pieeju darba tirgum un uzturēšanās tiesības.

72. Tomēr attiecīgās valdības vēlas noskaidrot to, vai Derina situācija drīzāk neatbilst Lēmuma Nr. 1/80 7. panta otrajai daļai, kas attiecas uz Turcijas darba ņēmēju bērniem, kas uzņemošajā dalībvalstī ir ieguvuši arodizglītību, tādēļ, ka saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegtajiem norādījumiem ieinteresētā persona, pirmkārt, no 1988. gada 6. jūnija līdz 1990. gada 15. jūlijam mācījās profesionālās izglītības skolā un, otrkārt, 2001. gada septembrī uzsāka smago automašīnu šofera mācību kursus.

73. Šis lēmums nesniedz jēdziena "arodizglītība", kas minēts Lēmuma Nr. 1/80 7. panta otrajā daļā, definīciju. Arī Tiesa nav precizējusi šā jēdziena nozīmi. Tomēr tā norādīja, kāds ir šīs normas mērķis, kurā ir ietverts šis jēdziens. Saskaņā ar Tiesas viedokli Lēmuma Nr. 1/80 7. panta otrā daļa paredz īpašu režīmu Turcijas darba ņēmēja bērniem, jo tā mērķis ir sekmēt viņu iekļūšanu darba tirgū pēc arodizglītības pabeigšanas, lai atbilstoši minētā lēmuma mērķim pakāpeniski panāktu darba ņēmēju brīvu pārvietošanos [28].

74. Ņemot vērā šo mērķi, manuprāt, Lēmuma Nr. 1/80 7. panta otrajā daļā minētā jēdziena "arodizglītība" interpretācijai ir jābūt līdzīgai tāda paša jēdziena interpretācijai, kas minēta EKL 150. pantā, jo šīm abām normām ir līdzvērtīgi mērķi. EKL 150. pants

28 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Torun*, 23. punkts un tajā minētā judikatūra.

uzdod Kopienai pienākumu papildināt dalībvalstu darbību arodizglītības jomā, lai tostarp atvieglotu piekļuvi un atgriešanos darba tirgū.

75. Līgumā minēto jēdzienu "arodizglītība" Tiesa interpretēja plaši. Saskaņā ar judikatūru šis jēdziens ietver jebkāda veida izglītību, kas sagatavo īpašas profesijas, aroda vai darba kvalifikāciju vai kas dod iespēju veikt šādu profesiju, arodu vai darbu, neņemot vērā skolnieku vai studentu vecumu un izglītības līmeni, pat tad, ja šajā mācību programmā ir daļēji iekļauta vispārējā izglītība [29].

76. Tikai valsts tiesai, kas ir vienīgā kompetentā iestāde, izvērtējot pamata prāvā izvirzītos faktus, ir jāpārbauda tas, vai ieinteresētā persona ir jāuzskata par tādu, kas uzņemošajā dalībvalstī ir ieguvusi arodizglītību Lēmuma Nr. 1/80 7. panta otrās daļas izpratnē, pamatojoties uz to, ka šī persona no 1988. gada 6. augusta līdz 1990. gada 15. jūlijam ir mācījusies profesionālās izglītības iestādē vai ka tā sākot no 2001. gada septembra ir apmeklējusi smago automašīnu vadīšanas kursus.

29 — 1989. gada 30. maija spriedums lietā 242/87 Komisija/Padome (*Recueil*, 1425. lpp., 24. punkts).

77. Tomēr jautājums par to, vai ieinteresētā persona atbilst Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajai vai otrajai daļai, nav svarīgs, lai izskatītu pirmo iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu.

78. Es jau norādīju, ka, kaut arī daļēji atšķiras šo abu Lēmuma Nr. 1/80 7. panta daļu piemērošanas nosacījumi, tomēr lielā mērā tiesības, kas tajos paredzētas Turcijas darba ņēmēja bērniem, un priekšnosacījumi, kādos šīs tiesības var zaudēt, ir identiski. Abos gadījumos ir runa par neatkarīgām tiesībām uz pieeju darba tirgum un uzturēšanās tiesībām, kas saskaņā ar judikatūru turpinās arī pēc tam, kad ieinteresētā persona ir sasniegusi 21 gada vecumu un dzīvo neatkarīgi, un kuras var zaudēt tikai pamatojoties uz Lēmuma Nr. 1/80 14. pantu vai uz ilgāku laiku un bez pamatota iemesla atstājot uzņemošās dalībvalsts teritoriju.

79. Tiktāl, ciktāl iesniedzējtiesa jautā Tiesai par šo tiesību, kas paredzētas Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā, piemērojamības atbilstību Papildu protokola 59. pantam, atbilde uz šo jautājumu nevarētu atšķirties atkarībā no tā, vai ieinteresētā persona atbilst Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajai vai otrajai daļai.

80. Tātad es iesniedzējtiesas uzdotos jautājumus izskatīšu pamatojoties uz tās pieņēmumu, ka Derina situācija atbilst Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas otrajam ievilkumam.

B — *Par pirmo prejudiciālo jautājumu*

81. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai judikatūra attiecībā uz priekšnosacījumiem, kādos var ierobežot Turcijas darba ņēmēja pilngadīga bērna tiesības, ko tam piešķir Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas otrais ievilkums, nepārkāpj Papildu protokolā uzliktās robežas. Būtībā tā jautā, vai Papildu protokola 59. pantam atbilst tāda judikatūra, saskaņā ar kuru Turcijas pilsonis, kurš ģimenes apvienošanās ceļā kā bērns ir pārcēlies uz dalībvalsts teritoriju, zaudē uzturēšanās tiesības, kas saistītas ar tiesībām uz pieeju izvēlētajam darba tirgum šajā valstī, kas tam izriet no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas otrā ievilkuma, tikai divos veidos, proti, šī lēmuma 14. pantā paredzētajos gadījumos vai kolīdz tas uz ilgāku laiku un bez pamatota iemesla atstāj šīs dalībvalsts teritoriju, pat tad, ja viņš jau ir sasniedzis 21 gada vecumu un vairs neatrodas vecāku apgādībā.

82. Vācijas, Itālijas un Apvienotās Karalistes valdības apgalvo, ka iepriekš minētā judikatūra ir pretēja šim 59. pantam, jo Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas otrajā ievilkumā paredzēto Turcijas darba ņēmēja bērna tiesību apjomam būtu jābūt tādam pašam kā Regulas Nr. 1612/68 10. un 11. pantā [30] Kopienas darba ņēmēja bērnam piešķirto tiesību apjomam. Saskaņā ar šo valdību viedokli, tā kā šī norma attiecas uz bērniem, kas ir jaunāki par 21 gadu un kas ir vecāku apgādībā, Turcijas pilsoņa bērns, kas ir vecāks par 21 gadu un kas vairs nav vecāku apgādībā, uzņemošajā dalībvalstī nevar izmantot Lēmumā Nr. 1/80 paredzētās tiesības uz pieeju darba tirgum un uzturēšanās tiesības.

83. Šajā sakarā šīs valdības atsaucas uz ģenerāladvokāta Hēlhuda [*Geelhoed*] izteikto viedokli secinājumos lietā *Ayaz* [31], kurš ieteica tiesības, ko Turcijas darba ņēmēja bērnam piešķir Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā daļa, interpretēt šādā veidā. Saskaņā ar ģenerāladvokāta viedokli ir jāizšķir trīs gadījumi:

— bērns arī pēc pilngadības sasniegšanas atrodas darba ņēmēja apgādībā, piemē-

30 — Regulas Nr. 1612/68 11. pantā noteikts:
"Ja dalībvalsts pilsonis strādā kā darba ņēmējs vai kā pašnodarbināta persona citā dalībvalstī, viņa laulātais un bērni, kas ir jaunāki par 21 gadu vai arī atrodas viņa apgādībā, ir tiesīgi strādāt kā darbinieki tajā pašā dalībvalstī arī tad, ja viņi nav nevienas dalībvalsts pilsoņi."

31 — Secinājumu 52. punkts.

ram, kad viņš studē uz savu vecāku rēķina, — šajā gadījumā uz viņu arī turpmāk attiecas Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā daļa;

— bērns likumīgi strādā dalībvalsts darba tirgū — šajā gadījumā viņš iegūst patstāvīgas tiesības, kas izriet no šī lēmuma 6. panta;

— bērns vēl nestrādā, bet darba ņēmējs viņu arī vairs neapgādā — šajā gadījumā bērns galvenokārt zaudē savas no Lēmuma Nr. 1/80 izrietošās tiesības un viņa pieeju darba tirgum regulē valsts tiesības.

84. Saskaņā ar šo viedokli Lēmuma Nr. 1/80 7. pants Turcijas darba ņēmēja bērnam piešķirtu tikai tādas tiesības, kas ir atvasinātas no šī darba ņēmēja ģimenes locekļu situācijas un kas beigtos, kolīdz viņš sasniedz 21 gada vecumu un vairs nav vecāku apgādībā.

85. Attiecīgās valdības norāda arī uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Ayaz*, kurā Tiesa nosprieda, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā minētajam jēdzienam "ģimenes locekļi" ir tāda pati piemērojamība, kāda ir šim jēdzienam, kas ietverts Regulas Nr. 1612/68 10. panta 1. punktā.

86. Apvienotās Karalistes valdība apgalvo, ka šādu iemeslu dēļ judikatūra ir pretrunā arī Papildu protokola 59. pantam.

87. Tā atgādina, ka iepriekš minētajā spriedumā lietā *Aydinli* Tiesa 7. panta pirmās daļas pirmo un otro ievilkumu interpretēja tā, ka tas paredz Turcijas darba ņēmēja ģimenes locekļu tiesības uz darbu, bet neuzliek tiem nekādu pienākumu strādāt algotu darbu, kā tas paredzēts minētā lēmuma 6. panta 1. punktā. Saskaņā ar šīs valdības viedokli šī judikatūra kopā ar to, kas attiecas uz abiem priekšnosacījumiem, kādos var ierobežot Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā paredzētās tiesības, piešķir Turcijas darba ņēmēja ģimenes locekļiem labvēlīgāku režīmu nekā to, kas paredzēts Kopienas darba ņēmēju ģimenes locekļiem un pašiem Kopienas darba ņēmējiem.

88. Tādējādi, attiecībā uz Kopienas darba ņēmēja ģimenes locekļiem, tiem nav garantētas tiesības uz pastāvīgu uzturēšanos uzņemošās dalībvalsts teritorijā.

89. Šajā sakarā Apvienotās Karalistes valdība atgādina, ka tie var iegūt tiesības pastāvīgi palikt šajā dalībvalstī, piemērojot Komisijas

Regulas (EEK) Nr. 1251/70 [32] 2. un 3. pantā izvirzītos nosacījumus, un ka līdzīgi nosacījumi tiek izvirzīti tad, kad Kopienas pilsonis ir strādājis kā pašnodarbināta persona.

90. Šī valdība norāda, ka arī Direktīva 2004/38 neparedz šāda veida vispārīgas tiesības.

91. Tā norāda, ka direktīvas 6. pants paredz Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem tiesības uzturēties uz laiku līdz trīs mēnešiem un tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus pakļauj nosacījumam, ka viņi ir darba ņēmēja vai pašnodarbinātas personas ģimenes locekļi [33], vai citiem nosacījumiem, kas paredzēti šīs direktīvas 7. panta 1. punkta b)–d) apakšpunktā [34].

92. Šī valdība norāda, ka Kopienas pilsoņa ģimenes locekļi saglabā personīgu uzturēšanās tiesību paša pilsoņa nāves vai izceļošanas gadījumā ar nosacījumiem, kas paredzēti Direktīvas 2004/38 12. pantā, ja vien viņi izpilda nosacījumus, kas minēti 7. panta 1. punkta a)–d) apakšpunktā, vai ja viņi ir ieguvuši pastāvīgas uzturēšanās tiesības. Tā atzīmē, ka šādas pastāvīgas uzturēšanās tiesības var iegūt Savienības pilsoņi, kas likumīgi un nepārtraukti ir uzturējušies uzņemošajā dalībvalstī piecus gadus, kā arī viņu ģimenes locekļi, kas kopā ar viņu ir tikpat ilgu uzturējušies šajā valstī [35].

93. Attiecībā uz Kopienas darba ņēmēja uzturēšanās tiesībām Apvienotās Karalistes valdība atgādina, ka šīs tiesības ir pakļautas faktam, ka šī persona veic algotu darbu. Gadījumā, ja tiek pārtrauktas darba attiecības, šīs uzturēšanās tiesības var turpināties

32 — Komisijas 1970. gada 29. jūnija Regula par darba ņēmēju tiesībām palikt kādā dalībvalstī pēc tam, kad darba attiecības šajā valstī beigušās (OV L 142, 24. lpp.). Šo regulu atcēla ar Komisijas 2006. gada 25. aprīļa Regulu (EK) Nr. 635/2006 (OV L 112, 9. lpp.), kas stājās spēkā 2006. gada 30. aprīlī. Šo atcelšanu pamatoja tas, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp.), apvienoja vienā dokumentā tiesību aktus par pilsoņu brīvu pārvietošanos Savienībā. Direktīvas 17. pantā ir pārņemti Regulas Nr. 1251/70 galvenie noteikumi un tie tiek grozīti, paredzot personām, kurām ir tiesības palikt dalībvalstī, labvēlīgāku statusu, proti, tiesības uz pastāvīgu uzturēšanos.

33 — Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta a) un d) apakšpunkts.

34 — Direktīvas 2004/38 7. panta 1 punkts piešķir visiem Savienības pilsoņiem tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņemošās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņemošajā dalībvalstī (b) apakšpunkts), vai viņi minētajā valstī apmeklē mācības, tostarp arodmācības, un viņiem ir iepriekš minētie līdzekļi un veselības apdrošināšana (c) apakšpunkts). Šīs direktīvas 7. panta 1. punkta d) apakšpunkts attiecina šīs tiesības arī uz ģimenes locekļiem, kas pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar Savienības pilsoni, kurš atbilst a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

35 — Direktīvas 2004/38 16. pants.

tikai ar atsevišķiem nosacījumiem, piemēram, jauna darba meklējumiem, un tikai ierobežotu laiku. Kopienas pilsonim arī neesot vispārēju tiesību pastāvīgi palikt citas dalībvalsts teritorijā, lai strādātu algotu darbu pēc savas izvēles un pēc šī datuma [36].

94. Pretēji Vācijas, Itālijas un Apvienotās Karalistes valdību viedoklim Komisija apgalvo, ka Tiesas judikatūra attiecībā uz tiesībām, kuras Turcijas darba ņēmēja bērnam piešķir Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā daļa, nav pretrunā Papildu protokola 59. panta noteikumiem.

95. Es piekrītu Komisijas vērtējumam. Lai pamatotu manu nostāju, es vispirms izklāstīšu iemeslus, kādēļ Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā Turcijas darba ņēmēja bērnam piešķirto tiesību piemērojamība laikā, manuprāt, ir jānosaka ne tikai atsaucoties uz Regulas Nr. 1612/68 10. un 11. pantu, bet arī, ņemot vērā Līguma noteikumus par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos.

96. Otrkārt, es izklāstīšu to, ka judikatūra par tiesību apjomu, ko Lēmuma Nr. 1/80 7. pants piešķir Turcijas darba ņēmēja bērnam, galvenokārt nepiešķir labvēlīgāku režīmu par Kopienas darba ņēmēja bērnam piešķirto režīmu.

97. Treškārt, es izklāstīšu to, ka pamata prāvas īpašajos apstākļos attiecībā uz nosacījumiem, kādos var tikt ierobežotas tiesības, kas izriet no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta, judikatūras mērķis nav sniegt Turcijas pilsonim, kas atrodas Derina situācijā, plašākas tiesības nekā tās, kas paredzētas Kopienas darba ņēmējam.

1) Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā paredzēto tiesību apjoms ir jānosaka ne tikai atsaucoties uz Regulas Nr. 1612/68 10. un 11. pantu, bet arī, ņemot vērā Līguma noteikumus par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos

98. Es uzskatu, ka šādu iemeslu dēļ nevar piekrist Vācijas, Itālijas un Apvienotās Karalistes valdību nostājai, saskaņā ar kuru Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā noteikto Turcijas darba ņēmēja bērna tiesību piemērojamībai laikā ir jābūt vienādai ar Regulas Nr. 1612/68 10. un 11. pantā noteikto

36 — Apvienotās Karalistes valdība šajā sakarā atsaucas uz 1991. gada 26. februāra spriedumu lietā C-292/89 *Antonissen* (*Recueil*, I-745. lpp., 21. punkts), 1997. gada 20. februāra spriedumu lietā C-344/95 Komisija/Beļģija (*Recueil*, I-1035. lpp., 17. punkts) un 2004. gada 23. marta spriedumu lietā C-138/02 *Collins* (*Recueil*, I-2703. lpp., 37. punkts).

Kopienas darba ņēmēja bērna tiesību piemērojamību.

99. Pirmkārt, Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā paredzēto tiesību ļoti ierobežojošo interpretāciju nepamato atbilstošo dokumentu teksts.

100. Nav strīda par to, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. pants neietver norādes, saskaņā ar kurām tas Turcijas darba ņēmēja bērnam paredz tikai tādas tiesības, kas ir atvasinātas no darba ņēmēja ģimenes locekļa statusa, un kurām ir jābeidzas brīdī, kad šis bērns sasniedz 21 gada vecumu un dzīvo neatkarīgi.

101. Tas pats attiecas uz Papildu protokola 59. pantu. Šajā pantā galvenokārt ir tikai paredzēts tas, ka jomās, uz ko attiecas šis protokols, "Turcijas Republikai" nepiemēro labvēlīgāku režīmu par to, ko dalībvalstis piešķir viena otrai saskaņā ar Kopienas dibināšanas līgumu.

102. Ir jāatzīst, ka nevar apšaubīt to, ka, kaut gan šie noteikumi attiecas tikai uz "Turcijas Republiku", tie ir jāuzskata par tādiem, kas nosaka robežas tiesību apjomam, ko atbilstoši Papildu protokolam var piešķirt Turcijas pilsoņiem. Šis protokols attiecas uz jomu par personu pārvietošanos starp dalībvalstīm un Turciju, ko regulē šī protokola II sadaļas noteikumi, tostarp tā 36. pants.

103. Es arī atzīmēšu, ka Lēmuma Nr. 1/80 mērķis ir pakāpeniski īstenot darba ņēmēju brīvu pārvietošanos starp Kopienas dalībvalstīm un Turciju, kas paredzēta Asociācijas līguma 12. pantā un Papildu protokola 36. pantā, proti, vadoties pēc Līguma noteikumiem attiecībā uz šo pamatbrīvību. Nav arī šaubu, ka Asociācijas padomes tiesības pieņemt lēmumus ir jāīsteno tai piešķirto kompetenču ietvaros.

104. No šiem faktiem tātad var secināt, ka, piemērojot Papildu protokola 59. pantu, Lēmumā Nr. 1/80 piešķirtās tiesības visiem Turcijas pilsoņiem, proti, darba ņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem, nevar būt labvēlīgākas par tiesībām, kas piešķirtas dalībvalstu pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem pamatojoties uz Līguma noteikumiem par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, pēc kuriem vadīties bija nolēmušas asociācijas līgumslēdzējas puses.

105. Tomēr, manuprāt, no protokola 59. pantā lietotajiem vispārējiem terminiem nav iespējams secināt, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā Turcijas darba ņēmēju bērniem piešķirto tiesību apjoms ir jānosaka, atsaucoties tikai uz Regulas Nr. 1612/68 10. un 11. pantu, kā rezultātā šīs tiesības beigtos, kolīdz bērns sasniedz 21 gada vecumu un dzīvo neatkarīgi.

106. Turklāt šāda Lēmuma Nr. 1/80 7. panta piemērojamības interpretācija būtu pretrunā sistēmai, ko paredz šis lēmums. Šī lēmuma 6. panta 1. punktā īpaši ir norādīts, ka tas ir jāpiemēro, "ievērojot 7. panta noteikumus".

107. Kā to nosprieda Tiesa iepriekš minētajā spriedumā lietā *Aydinli*[37], no šīs teikuma daļas skaidri izriet, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. pants ir *lex specialis* Turcijas darba ņēmēja ģimenes locekļiem. Šī lēmuma 6. pants ir piemērojams tikai tad, ja ieinteresētā persona nevar atsaukties uz minētā lēmuma 7. panta pirmo vai otro daļu.

37 — 19. punkts.

108. Vērtējums, saskaņā ar kuru Turcijas darba ņēmēja bērnam vairs nevarot piemērot Lēmuma Nr. 1/80 7. pantu, kolīdz viņš ir sasniedzis 21 gada vecumu un dzīvo neatkarīgi, un vajadzības gadījumā uz viņu varētu attiecināt tikai šī lēmuma 6. pantu, ir pretrunā šīs normas pakārtotajam raksturam.

109. Visbeidzot, manuprāt, Vācijas, Itālijas un Apvienotās Karalistes viedoklis ir pretrunā Papildu protokola, kurā iekļauts 59. pants, mērķiem.

110. Kā jau es to norādīju, Papildu protokola 36. pantā paredzēts, ka darba ņēmēju brīva pārvietošanās starp Kopienas dalībvalstīm un Turciju tiks īstenota pakāpeniski, sākot no divpadsmitā gada, līdz divdesmit otrā gada beigām no Asociācijas līguma stāšanās spēkā, vadoties no Līguma pantiem par brīvu pārvietošanos. Nav šaubu, ka Asociācijas līguma mērķis ir veicināt to, lai faktiski varētu īstenot Turcijas Republikas pievienošanos Eiropas Savienībai.

111. Kad tiek aplūkoti Regulas Nr. 1612/68 noteikumi, kas pieņemti Līguma noteikumu par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos īstenošanai, var konstatēt ka Kopienas likumdevējs paredzēja, ka Kopienas pilsoņu pārvie-

tošanās brīvības īstenošanai bija jānodrošina ne tikai tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu uzņemošajā dalībvalstī, bet arī viņu ģimenes locekļu integrācija šajā valstī.

112. Saskaņā ar Regulas Nr. 1612/68 piekto apsvērumu un kā to vairākkārt ir atgādinājusi Tiesa, Kopienas darba ņēmēja ģimenes integrācija uzņemošajā dalībvalstī ir nepieciešama tam, lai darba ņēmēju brīvu pārvietošanos varētu īstenot saskaņā ar brīvības un cieņas objektīviem standartiem [38].

113. Tādējādi Regulas Nr. 1612/68 10. pants garantē darba ņēmēja laulātā un viņu bērnu, kas ir jaunāki par 21 gadu vai arī atrodas viņa apgādībā, tiesības apmesties kopā ar darba ņēmēju. Tās 11. pants atzīst tiesības šī darba ņēmēja ģimenes locekļiem strādāt ikvienu algotu darbu tajā pašā dalībvalstī, kurā strādā darba ņēmējs. Visbeidzot, tās 12. pantā noteiktas minētā darba ņēmēja bērna tiesības uzsākt mācības vai studijas uzņemošajā dalībvalstī ar tādiem pašiem nosacījumiem kā minētās valsts pilsoņiem.

38 — Skat. it īpaši 2002. gada 17. septembra spriedumu lietā C-413/99 *Baumbast* un *R* (*Recueil*, I-7091. lpp., 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

114. Kopienas darba ņēmēja ģimenes locekļu integrācijas tiesības uzņemošajā dalībvalstī paredz ne tikai tiesības apmesties kopā ar viņu šajā valstī un tur mācīties, bet arī tiesības uz brīvu pieeju darba tirgum.

115. Ir skaidrs, ka tiesības, ko Regula Nr. 1612/68 paredz attiecīgā darba ņēmēja ģimenes locekļiem, ir tiesības, kas atvasinātas no šī darba ņēmēja brīvas pārvietošanās tiesību izpildes, kas paredzētas EKL 39. pantā. Principā šīs tiesības beidzas, kolīdz šīs regulas 10. pantā izvirzītie priekšnosacījumi vairs nav izpildīti, proti, attiecībā uz bērnu, kolīdz viņš ir sasniedzis 21 gada vecumu un vairs nav vecāku apgādībā.

116. Tomēr, kā to norāda Komisija, Regulā Nr. 1612/68 Kopienu darba ņēmēja bērnam paredzēto tiesību apjoma ierobežojumi ir jāinterpretē, ņemot vērā faktu, ka šim bērnam, sasniedzot 21 gada vecumu un vairs neesot vecāku apgādībā, pašam tiek piešķirtas neatkarīgas tiesības, kas paredzētas Līgumā un atvasinātajos tiesību aktos, kas pieņemti Līguma īstenošanai.

117. Kopienu darba ņēmēja bērns cita starpā var atsaukties uz pārvietošanās pamatbrīvī-

bu, kas nostiprināta EKL 39. pantā, saskaņā ar kuru viņam ir tiesības uzturēties uzņemošajā dalībvalstī, lai tur strādātu vai meklētu darbu. Viņam ir arī tiesības palikt šajā valstī pēc tam, kad darba attiecības tajā ir beigušās.

118. Ņemot vērā šīs autonomās tiesības, Kopienu likumdevējs varēja aprobežoties ar to, ka Regulā Nr. 1612/68 tiek nosauktas tiesības, kas izriet tikai no Kopienu darba ņēmēja ģimenes locekļa statusa. Kopienu darba ņēmēja bērna optimāla integrācija uzņemošajā dalībvalstī, ko šajā regulā nodrošina, piešķirot no ģimenes locekļa statusa atvasinātas tiesības, var turpināties arī tad, ja šis bērns izmanto savas autonomās tiesības, ko viņam paredz Līguma noteikumi.

119. Ņemot vērā šos faktus, es uzskatu, ka Turcijas pilsoņu un viņu ģimenes locekļu integrācijas mērķis, kas ir dalībvalstu un Turcijas Republikas asociācijas pamatā, iestājas pret to, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā noteiktais Turcijas darba ņēmēja bērna tiesību apjoms tiek ierobežots ar Regulas Nr. 1612/68 10. un 11. pantā paredzēto Kopienas darba ņēmēja bērna tiesību apjomu.

120. Piekrist tam, ka Turcijas darba ņēmēja bērns, kolīdz viņš ir sasniedzis 21 gada vecumu un vairs nav vecāku apgādībā, zaudē tiesības, kuras viņam paredzētas Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā, un turpmāk var atsaukties tikai uz pakāpeniskajām tiesībām, kas paredzētas šī lēmuma 6. pantā, novestu pie tā, ka Turcijas pilsoņiem nebūtu labvēlīgāks režīms kā pirmajām migrantu paaudzēm, neņemot vērā paaudžu skaitu un uzturēšanās ilgumu uzņemošajā dalībvalstī.

121. Tā rezultātā Turcijas darba ņēmēja bērna uzturēšanās tiesībām uzņemošajā dalībvalstī, kas balstītas uz Lēmumu Nr. 1/80, vienmēr būtu pagaidu un īslaicīgs raksturs, pat tad, ja viņš ir dzimis šajā valstī un tur nostrādājis visu savu profesionālo mūžu, jo šīs tiesības beigtos, ciešot negadījumā, kas ir izraisījis pilnīgu un pastāvīgu nespēju veikt algotu darbu, vai ja viņš ir sasniedzis pensijas vecumu [39].

39 — Turcijas darba ņēmējs vairs nevar pretendēt uz uzturēšanās tiesībām uzņemošās valsts teritorijā, pamatojoties uz Lēmuma Nr. 1/80 6. pantu, ja viņš ir sasniedzis pensijas vecumu vai cietis darba negadījumā, kas ir izraisījis pilnīgu un pastāvīgu nespēju veikt algotu darbu. Saskaņā ar Tiesas viedokli, šādā gadījumā attiecīgā persona ir jāuzskata par tādu, kas ir galīgi atstājusi šīs dalībvalsts darba tirgu, tādējādi tās pieprasītajām uzturēšanās tiesībām turpmāk nav nekādas saiknes ar algotu darbu (1995. gada 6. jūnija spriedums lietā C-434/93 *Bozkurt* (*Recueil*, I-1475. lpp., 39. un 40. punkts). 1997. gada 23. janvāra spriedumā lietā C-171/95 *Tetik* (*Recueil*, I-329. lpp., 40.–42. un 46. punkts) Tiesa ir spriedusi, ka Turcijas darba ņēmējs zaudē viņam ar 6. pantu piešķirtās tiesības, ja viņš nolemj pamest savu darbu un ja viņš saprātīgā termiņā neveic nepieciešamās darbības, lai stātos jaunās darba attiecībās. Šo analīzi tā apstiprināja 2000. gada 10. februāra spriedumā lietā C-340/97 *Nazli* u.c. (*Recueil*, I-957. lpp., 44. un 49. punkts).

122. Šāds Lēmumā Nr. 1/80 Turcijas pilsoņiem piešķirto tiesību pagaidu un īslaicīgais raksturs, neņemot vērā paaudzes un to saikni ar uzņemošo dalībvalsti, neļautu viņiem optimāli integrēties šajā valstī.

123. Tātad, manuprāt, Tiesa pamatoti uzskatīja, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. pants piešķir Turcijas darba ņēmēja bērnam autonomas tiesības, kuras ir paredzēts piemērot pat tad, ja šis bērns ir sasniedzis 21 gada vecumu un dzīvo neatkarīgi.

124. Šo vērtējumu neapgāž iepriekš minētais spriedums lietā *Ayaz*, kuru šī viedokļa pamatojumam minēja Vācijas, Itālijas un Apvienotās Karalistes valdības.

125. Šajā spriedumā Tiesa sprieda par to, vai Turcijas darba ņēmēja padēls ir uzskatāms par ģimenes locekli Lēmuma Nr. 180 7. panta pirmās daļas izpratnē un tādējādi varētu izmantot šajā lēmumā paredzētās tiesības. Atbildot uz šo jautājumu, Tiesa norādīja, ka ir jāatsaucas uz jēdziena "ģimenes loceklis" interpretāciju Regulas Nr. 1612/68 10. panta 1. punktā [40].

40 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Ayaz*, 45. punkts.

126. Atsauce uz šīs normas piemērojamību, manuprāt, ir jāuztver kā mēģinājums dalībvalstu un Turcijas Republikas asociācijas ietvaros transponēt Regulā Nr. 1612/68 minētā jēdziena "ģimenes loceklis" piemērošanas jomu, ciktāl šis jēdziens attiecas uz nepieciešamo un pietiekošo radniecības saikni tam, lai piederētu minētajai grupai. Šīs atsauces mērķis nebija apstrīdēt judikatūru par to tiesību neatkarīgo raksturu, kuras Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā un otrajā daļā paredzētas ģimenes loceklim, kas ir izpildījis šajā normā izvirzītos priekšnosacījumus.

127. Pierādījumam es minēšu faktu, ka šī judikatūra īpaši tika apstiprināta iepriekš minētajos spriedumos lietās *Cetinkaya*, *Aydinli* un *Torun*, kas pasludināti pēc iepriekš minētā sprieduma lietā *Ayaz*.

128. Visbeidzot, ierobežot Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā noteikto tiesību apjomu, to attiecinot tikai uz Regulas Nr. 1612/68 10. pantā paredzētajām tiesībām, manuprāt, būtu pretrunā Asociācijas līguma ievadā minētajam un tā 28. pantā pārņemtajam mērķim sekmēt Turcijas Republikas iestāšanos Eiropas Savienībā, kolīdz tā būs gatava pildīt visus no Līguma izrietošos pienākumus.

129. Es jau norādīju, ka, lai faktiski realizētu šo iestāšanos, līgumslēdzējas puses vienojās par pakāpenisku darba ņēmēju brīvas pārvietošanās īstenošanu, un šajā sakarā tās paredzēja vadīties pēc Līguma noteikumiem attiecībā uz šo pamatbrīvību.

130. No šā mērķa un no šīs skaidrās atsauces uz Līguma noteikumiem par pārvietošanās brīvību var secināt, ka Lēmumā Nr. 1/80 Turcijas darba ņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem paredzēto tiesību apjoma noteikšanai ir jāņem vērā Kopienas pilsoņiem paredzēto tiesību attīstība. Šīs attīstības ņemšana vērā šķiet nepieciešama tam, lai dotu iespēju Turcijas pilsoņiem, kuri izmantoja tiesības, kas paredzētas Asociācijas līgumā, iestāšanās brīdī pēc iespējas labākos apstākļos izmantot Kopienas pilsoņiem paredzētās tiesības.

131. Citiem vārdiem, sagatavojot Turcijas Republikas iestāšanos Eiropas Savienībā, vajadzētu novērst atšķirības, kas rodas starp Turcijas pilsoņu tiesībām, kuri izmantoja Asociācijas līgumā paredzēto pārvietošanās brīvību, un Kopienas pilsoņu tiesībām.

132. Nav šaubu, ka pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, kas Līgumā sākotnēji bija paredzētas algotiem darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem, pakāpeniski tika atbrīvotas no pienākuma veikt ekonomisku darbību, lai tās vispārējā veidā piemērotu visiem dalībvalsts pilsoņiem. Šāda attīstība vispirms tika īstenota, pieņemot vairākas direktīvas [41]. To turpināja Līgums par Eiropas Savienību, kas stājies spēkā 1993. gada 1. novembrī un kas ieviesa Savienības pilsoņa statusu, un ar ko tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot visās Kopienas dalībvalstīs kļuva par tiesībām, kuras katram pilsonim Līgumā tiek piešķirtas tieši [42].

133. Attīstība turpinājās, pieņemot Direktīvu 2004/38, kuras transpozīciju vajadzēja pabeigt 2006. gada 30. aprīlī un kas cita starpā atzīst Savienības pilsoņiem, kas likumīgi un nepārtraukti ir uzturējušies uzņemošajā dalībvalstī piecus gadus, tiesības pastāvīgi uzturēties šajā valstī, kas nav pakļautas nevienam citam nosacījumam [43].

134. Ņemot vērā šo attīstību, mērķim sekmēt Turcijas Republikas iestāšanos Eiropas

41 — Padomes 1990. gada 28. jūnija Direktīva 90/364/EEK par tiesībām uz dzīvesvietu [uzturēšanās tiesībām] (OV L 180, 26. lpp.), Padomes 1990. gada 28. jūnija Direktīva 90/365/EEK par tādu darbinieku un pašnodarbinātu personu tiesībām uz dzīvesvietu [uzturēšanās tiesībām], kas pārtraukušas profesionālo darbību (OV L 180, 28. lpp.) un Padomes 1993. gada 29. oktobra Direktīva 93/96/EEK par studentu uzturēšanās tiesībām (OV L 317, 59. lpp.).

42 — EKL 18. panta 1. punkts, un šī panta interpretācijai skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Baumbast* un *R*, 81. punkts.

43 — Direktīvas 2004/38 16. pants.

Savienībā neatbilstu tas, ka Turcijas darba ņēmēju bērniem, kuri izpilda Lēmuma Nr. 1/80 7. panta izvirzītos nosacījumus, tiktu liegtas šajā lēmumā piešķirtās tiesības, kolīdz tie sasniedz 21 gada vecumu un uzsāk no vecākiem neatkarīgu dzīvi, un tos nostādītu tādā pašā situācijā kā pirmās migrantu paaudzes.

135. Šāda sistemātiska Turcijas darba ņēmēju bērnu integrācijas uzņemošajā dalībvalstī nostādīšana "sākuma stadijā", man šķiet vēl nepamatotāka tādēļ, ka ir arī nozīmīgi uzlabojies to trešo valstu pilsoņu statuss, ar kurām Kopiena nav noslēgusi īpašus nolīgumus.

136. Padomes Direktīva 2003/109/EK [44], kas pieņemta sekojot Eiropadomes 1999. gada 15. un 16. oktobrī Tamperē notikušās sanāksmes paziņojumam [45], paredz trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi dalībvalsts teritorijā nodzīvojuši piecus gadus, piešķirt pastāvīgā iedzīvotāja statusu, saskaņā ar kuru vairākās jomās tiem ir jāsaņem vienlīdzīga attieksme ar pilsoņiem. Cita starpā tiek minēti nosacījumi par nodarbinātības un pašnodarbinātības iespējām, izglītību un arodmācībām, sociālo nodrošināšanu, sociālo palīdzību un sociālo aizsardzību, fiskālām priekšrocībām, piekļuvi precēm un pakalpojumiem un preču un pakalpojumu piegādi, kas pieejami sabiedrībai, ieskaitot mājokļa ieguves kārtību [46].

137. Tādējādi nebūtu konsekventi ar šo attīstību tas, ka Asociācijas līgumā, kas noslēgts pirms vairāk kā 40 gadiem, noteiktās Turcijas darba ņēmēja bērna tiesības nebūtu labvēlīgākas par tām tiesībām, kuras turpmāk var izmantot trešo valstu pilsoņi, kas likumīgi šīs uzņemošās dalībvalsts teritorijā ir nodzīvojuši piecus gadus. Faktam, ka Asociācijas līgums ir pieņemts iepriekš, un mērķim sekmēt Turcijas Republikas iestāšanos Eiropas Savienībā būtu jārada Turcijas pilsoņiem, kuri ir izmantojuši Asociācijas līgumā paredzētās tiesības, starpposma statusu starp Savienības pilsoņu un trešo valstu pilsoņu situācijām.

44 — 2003. gada 25. novembra Direktīva par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.). Šo direktīvu piemēro, neierobežojot labvēlīgākus noteikumus divpusējos un daudzpusējos nolīgumos starp Kopienu vai Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un trešajām valstīm, no otras puses (3. panta 3. punkta a) apakšpunkts). Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai vēlākais līdz 2006. gada 23. janvārim izpildītu šīs direktīvas prasības (26. panta pirmā daļa).

45 — No šī paziņojuma izriet, ka trešo valstu pilsoņu juridiskais statuss jātuvina dalībvalstu pilsoņu juridiskajam statusam, un ka personai, kas likumīgi nodzīvojusi dalībvalstī laikposmu, kurš vēl jānosaka, un kam ir pastāvīgas uzturēšanās atļauja, jāpiešķir virkne vienotu tiesību, kuras cik iespējams līdzinās Eiropas Savienības pilsoņu tiesībām (Direktīvas 2003/109 otrais apsvērums).

46 — Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkts.

138. Tādēļ es uzskatu, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā Turcijas darba ņēmēja bērnam paredzētās tiesības ir jānosaka ne tikai, ņemot vērā tiesības, kuras Regulas Nr. 1612/68 10. un 11. pantā īpaši atzītas Kopienu darba ņēmēja bērnam, bet arī, ņemot vērā Līguma noteikumus par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, pēc kuriem vadīties bija nolēmušas Asociācijas līguma līgumslēdzējas puses, un atvasināto tiesību normas, kas pieņemtas to īstenošanai.

2) Judikatūras par tiesību, kas izriet no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta, apjomu sekas nav garantēt Turcijas darba ņēmēja bērnam labvēlīgāku režīmu par Kopienu darba ņēmēja bērnam Līgumā paredzēto režīmu

139. Vispārējā veidā izskatot autonomo tiesību apjomu, ko Lēmuma Nr. 1/80 7. pants nosaka Turcijas darba ņēmēja bērnam, var konstatēt, ka šīm tiesībām ir nozīmīgi trūkumi, salīdzinot ar tiesībām, kas Kopienu pilsonim izriet no Līguma noteikumiem par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos un no atvasināto tiesību aktiem, kas pieņemti to īstenošanai.

140. Šie trūkumi, pirmkārt, attiecas uz tiesību uz pieeju darba tirgum un uzturēšanās tiesību piemērojamību telpā, otrkārt, uz tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanu uzņemošajā dalībvalstī un, treškārt, uz nosacījumiem, ar kādiem tiesības var tikt ierobežotas šajā dalībvalstī.

141. Par pirmo punktu no judikatūras izriet, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā noteiktās tiesības uz pieeju darba tirgum un uzturēšanās tiesības attiecas tikai uz uzņemošās dalībvalsts teritoriju. Pretēji Kopienas darba ņēmējam Turcijas darba ņēmēja ģimenes loceklim nav paredzētas tiesības brīvi pārvietoties Savienības teritorijā ar mērķi pieņemt darba piedāvājumu vai uzturēties dalībvalstī pēc savas izvēles [47].

142. Turcijas darba ņēmēja bērns, kurš vēlētos strādāt algotu darbu citā dalībvalstī, saskaņā ar Lēmumu Nr. 1/80 nonāktu pirmās paaudzes migrantu situācijā un šajā valstī varētu pretendēt tikai uz to tiesību, kas paredzētas lēmuma 6. pantā, pakāpenisku iegūšanu. Viņa ieceļošanu dalībvalsts teritorijā regulē šīs valsts tiesības. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru normas, kas attiecas uz Kopienas un Turcijas Republikas asociāciju,

47 — Šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Tetik*, 29. punkts.

neskar dalībvalstu kompetenci reglamentēt Turcijas pilsoņu iebraukšanu to teritorijā un viņu pirmreizējās nodarbināšanas nosacījumus [48].

143. Protams, šos trūkumus tagad mazina Direktīva 2003/109, kas paredz, ka trešo valstu pilsoņi, kam dalībvalstī ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss, var iegūt tiesības dzīvot citu dalībvalstu teritorijā, tostarp, saimnieciskās darbības veikšanai nodarbinātā vai pašnodarbinātā statusā vai citu iemeslu dēļ [49]. Tomēr šiem trešo valstu pilsoņiem šādi noteiktas tiesības nav tik plašas kā Savienības pilsoņu tiesības [50].

144. Tāpat varētu secināt, ka Turcijas darba ņēmēja bērnam no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta neizriet tiesības uz ģimenes apvienošanu uzņemošajā dalībvalstī. Laulātā, bērnu un citu ģimenes locekļu, ja viņi ir trešās valsts pilsoņi, ieceļošana šīs dalībvalsts teritorijā ir pakļauta valsts regulējumam.

145. Uzņemošajai dalībvalstij sava kompetence šajā jomā ir jāpiemēro, ievērojot pamattiesības, kas minētas Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā, kā arī citos starptautiskos nolīgumos, ko tās ir parakstījušas. Tomēr šajos nolīgumos paredzētā ģimenes aizsardzība un it īpaši šīs konvencijas 8. pants negarantē tādas tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu, kas būtu pielīdzināmas tiesībām, kas noteiktas Regulā Nr. 1612/68 un Direktīvā 2004/38 [51].

146. Tas pats attiecas arī uz Padomes Direktīvu 2003/86/EK [52]. Kaut arī trešo valstu pilsoņu tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanu tiek sniegtas papildu garantijas, ciktāl šī direktīva dalībvalstīm uzliek pienākumu vairākos gadījumos atļaut šo pilsoņu ģimenes atkalapvienošanu, bez iespējas īstenot diskrecionāro varu [53], šīs trešo valstu

48 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Ergat*, 35. punkts; 2000. gada 11. maija spriedums lietā C-37/98 *Savas* (*Recueil*, I-2927. lpp., 58. un 65. punkts), kā arī 2003. gada 21. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-317/01 un C-369/01 *Abatay* u.c. (*Recueil*, I-12301. lpp., 63. un 65. punkts).

49 — Direktīvas 2003/109 14. pants.

50 — Šajā sakarā skat. Direktīvas 2003/109 14. un 15. pantā izvirzītos nosacījumus.

51 — Skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1996. gada 19. februāra spriedumu lietā *Gül* pret Šveici (*Recueil des arrêts et décisions*, 1996-I, 174. lpp., 38. punkts), 1996. gada 28. novembra spriedumu lietā *Ahmut* pret Nīderlandi (*Recueil des arrêts et décisions*, 1996-VI, 2031. lpp., 63. punkts) un 2001. gada 21. decembra spriedumu lietā *Sen* pret Nīderlandi, 31. punkts.

52 — 2003. gada 22. septembra Direktīva par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos (OV L 251, 12. lpp.). Termiņš, kurā dalībvalstīm bija jāveic šīs direktīvas transpozīcija, beidzās 2005. gada 3. oktobrī.

53 — Skat. Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punktu.

pilsoņiem sniegtās garantijas viņus tomēr nenostāda vienlīdzīgā situācijā ar Savienības pilsoņiem.

147. Visbeidzot, Tiesas judikatūra par nosacījumiem, kādos var ierobežot no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta izrietošās tiesības, paredz papildu ierobežojuma iemeslus, salīdzinot ar ierobežojumiem, kas ir piemērojami Kopienu pilsonim. Papildus hipotēzei, ka var pārtraukt ieinteresētās personas uzturēšanās tiesības, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības iemesliem, Turcijas pilsonis zaudē tiesības uz pieeju darba tirgum un uzturēšanās tiesības uzņemošajā dalībvalstī, ja viņš uz ilgāku laiku un bez pamatota iemesla ir atstājis šīs dalībvalsts teritoriju.

148. Šādā gadījumā, ja ieinteresētā persona vēlas atkārtoti apmesties dalībvalstī, kurā tā jau ir dzīvojusi, tai kompetentajām iestādēm ir jāiesniedz lūgums, lai saņemtu atļauju pievienoties Turcijas darba ņēmējam, kura ģimenes loceklis viņš ir, ja viņš vēl atbilst nosacījumiem, kas izvirzīti Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmajā daļā, vai ar mērķi tur strādāt algotu darbu, piemērojot šī lēmuma 6. pantu [54].

54 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Ergat*, 49. punkts.

149. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es uzskatu, ka nav pretrunā Papildu protokola 59. pantam Tiesas veiktā Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās un otrās daļas interpretācija, saskaņā ar kuru šī norma Turcijas darba ņēmēja bērnam nosaka autonomas tiesības uz pieeju darba tirgum un uzturēšanās tiesības, kas turpinās arī pēc tam, kad bērns ir vecāks par 21 gadu un dzīvo neatkarīgi. Šī norma tātad nepamato to, ka būtu jāpārskata judikatūra par Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā Turcijas darba ņēmēja bērnam noteikto tiesību piemērojamību laikā.

150. Apvienotās Karalistes izvirzītie argumenti, manuprāt, nepamato pretēju nostāju.

151. Šī valdība atgādina, ka iepriekš minētajā spriedumā lietā *Aydinli* tika nospriests, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā daļa piešķir Turcijas darba ņēmēja ģimenes locekļiem tiesības uz darbu, bet neuzliek tiem pienākumu strādāt algotu darbu. Saskaņā ar šīs valdības argumentiem šāda interpretācija kopā ar judikatūru, saskaņā ar kuru uzturēšanās tiesības, kas izriet no šīs normas, var zaudēt tikai Lēmuma Nr. 1/80 14. pantā paredzētajos gadījumos vai arī uz ilgāku laiku un bez pamatota iemesla atstājot valsti, varot

novest pie tā, ka Turcijas darba ņēmēja bērns tiek nostādīts labvēlīgākā situācijā nekā Kopienas pilsoņi.

152. Šķiet, ka Apvienotās Karalistes valdība netieši norāda, piemēram, uz gadījumu, kad Turcijas darba ņēmēja bērns, kurš ir spējīgs strādāt, atteiktos meklēt darbu un tādējādi varētu kļūt par uzņemošās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu.

153. Tomēr fakts, ka atsevišķos gadījumos attiecīgās judikatūras rezultātā Turcijas pilsonim var noteikt labvēlīgāku statusu nekā Kopienu pilsonim, nepamatotu to, ka vispārējā veidā tiek apstrīdēta 7. pantā Turcijas darba ņēmēja bērnam piešķirto tiesību piemērojamība laikā. Ja tiktu konstatēta šāda situācija, tad tikai, ievērojot priekšnosacījumus, kādos šīs tiesības var ierobežot, Papildu protokola 59. pants nepieciešamības gadījumā varētu uzlikt pienākumu izvirzīt papildu ierobežojumus.

154. Tātad, lai izpildītu Papildu protokola 59. panta noteikumus nepieciešamības gadījumā būtu jāpārskata nosacījumu, kādos saskaņā ar judikatūru var ierobežot šīs tiesības, izsmeļošais raksturs un nevis Lēmuma Nr. 1/80 7. pantā noteikto tiesību piemērojamība laikā.

155. Katrā ziņā es konstatēju, ka pamata prāvas apstākļos tas nav jādara.

3) Judikatūras par nosacījumiem, kādos no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta izrietošās tiesības var tikt ierobežotas, rezultātā Turcijas pilsonim, kas atrodas Derina situācijā, nav nosakāmas plašākas tiesības par Kopienas darba ņēmēja tiesībām

156. Saskaņā ar attiecīgo judikatūru Derins, kurš ilgu laiku un bez pamatota iemesla nav atstājis uzņemošo dalībvalsti, var zaudēt tiesības, kas viņam izriet no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas otrā ievilkuma, tikai piemērojot šī lēmuma 14. pantu.

157. Turklāt es no iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem konstatēju, ka ieinteresētā persona bija likumīgi nodarbināta Vācijā un no jauna atrada darbu pēc soda izciešanas. Tātad viņš neatrodas Apvienotās Karalistes paredzētajā situācijā, kad persona nemeklē darbu un kļūst par uzņemošās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu.

158. Kopienu pilsoni, kas atrodas Derina situācijai līdzīgā situācijā, varētu izraidīt no uzņemošās dalībvalsts, tikai pamatojoties uz EKL 39. panta 3. punktu.

159. Es jau norādīju, ka Lēmuma Nr. 1/80 14. panta piemērošanas nosacījumi ir gandrīz identiski EKL 39. panta 3. punkta noteikumiem [55]. Tātad Derina tiesības šajā sakarā nav plašākas par Līgumā noteiktajām Kopienu pilsoņa tiesībām.

160. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es iesaku atbildēt uz pirmo prejudiciālo jautājumu tā, ka Papildu protokola 59. pantam atbilst judikatūra, saskaņā ar kuru Turcijas pilsonis, kurš ģimenes apvienošanās ceļā kā bērns ir pārcēlies pie saviem vecākiem, var zaudēt savas uzturēšanās tiesības, kas saistītas ar tiesībām uz pieeju algotam darbam pēc savas izvēles un kas izriet no Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmās daļas otrā ievilkuma, tikai divos gadījumos, proti, no vienas puses, lēmuma 14. pantā paredzētajos gadījumos vai, no otras puses, kolīdz tas uz ilgāku laiku un bez pamatota iemesla atstāj šīs dalībvalsts teritoriju, pat tad, ja viņš jau ir sasniedzis 21 gada vecumu un vairs neatrodas vecāku apgādībā.

55 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Cetinkaya*, 43. un 44. punkts.

C — *Par otro prejudiciālo jautājumu*

161. Ar savu otro prejudiciālo jautājumu *Verwaltungsgericht Darmstadt* vēlas noskaidrot, vai Turcijas darba ņēmēja bērns varētu saņemt īpašo aizsardzību, ko tam paredz Lēmuma Nr. 1/80 14. pants, gadījumā, ja, izskatot pirmo jautājumu, tiktu atbildēts, ka uz šo bērnu vairs nav attiecināma lēmuma 7. panta pirmā daļa, kolīdz viņš ir sasniedzis 21 gada vecumu un vairs nav vecāku apgādībā, un gadījumā, ja viņš nevarētu atsaukties arī uz šī lēmuma 6. pantu.

162. Tā kā es aicinu apstiprināt judikatūru, saskaņā ar kuru Turcijas darba ņēmēja bērns nezaudē tiesības, ko tam piešķir Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā daļa, kolīdz viņš ir sasniedzis 21 gada vecumu un viņš vairs nav vecāku apgādībā, manuprāt, nav jāizskata otrais prejudiciālais jautājums.

## V — Secinājumi

163. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es iesaku atbildēt uz *Verwaltungsgericht Darmstadt* uzdotajiem jautājumiem šādi:

1970. gada 23. novembrī Briselē parakstītā Papildu protokola, kas EEK vārdā tika noslēgts, atzīts un apstiprināts ar Padomes 1972. gada 19. decembra Regulu (EEK) Nr. 2760/72, 59. pantam atbilst tāda judikatūra, saskaņā ar kuru Turcijas pilsonis, kurš ģimenes apvienošanās ceļā kā bērns ir pārcēlies pie saviem vecākiem, var zaudēt savas uzturēšanās tiesības, kas saistītas ar tiesībām uz pieeju algotam darbam pēc savas izvēles un kas tam izriet no Asociācijas padomes 1980. gada 19. septembra Lēmuma Nr. 1/80 par asociācijas izveidi starp Eiropas Ekonomikas Kopienu un Turciju 7. panta pirmās daļas otrā ievilkuma, tikai divos gadījumos, proti, no vienas puses, lēmuma 14. pantā paredzētajos gadījumos vai, no otras puses, kolīdz tas uz ilgāku laiku un bez pamatota iemesla atstāj šīs dalībvalsts teritoriju, pat tad, ja viņš jau ir sasniedzis 21 gada vecumu un vairs neatrodas vecāku apgādībā.